

Latvijas Nacionālās bibliotēkas pastāvīgā ekspozīcija "Grāmata Latvijā" iepazīstina ar Latvijas grāmatniecības vēsturē nozīmīgām tēmām. Aicinām iepazīties ar dažām no tām. Ja rodas jautājumi vai komentāri, raksti [gramata.latvija@lnb.lv!](mailto:gramata.latvija@lnb.lv)

2020

Atbildi uz jautājumiem, kā esi vienojies ar skolotāju – raksti citā dokumentā vai kā komentārus pdf failā, vai arī atbildi mutiski.

Kas ir zīmes un simboli?

Virtakas raksti un zīmes mums apkārt

1. Padomā un uzraksti savu skaidrojumu vārdiem ZĪME un SIMBOLS. Pagaidām nemeklē skaidrojumu citur – pacenties izdomāt un uzrakstīt savas domas par šo vārdu nozīmi. (3)

Zīmes mums apkārt

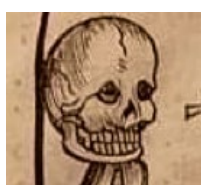
Zīme uz kaut ko norāda – ko darīt vai nedarīt, kur jādodas vai kur kaut kas atrodas. Parasti zīmes var saprast lielākā daļa cilvēku, arī tad, ja nerunā vienā valodā vai nedzīvo vienā valstī. Zīme parasti ir vienkāršs zīmējums.

2. Kādas zīmes vari ieraudzīt telpā, kurā šobrīd atrodies? Atrodi trīs zīmes. Ko tās nozīmē? Ja atrodies mājās, tad zīmes vislabāk meklēt uz produktu iepakojumiem, elektroierīcēm un apģērba etiķetēm. (4)

3. Apskati zīmes attēlā. Ko vari pastāstīt par zīmēs redzamo – atrodi vismaz divas kopīgas pazīmes (vari pētīt, piemēram, izmantotās krāsas, zīmējumu, detaļas). Paskaidro savus novērojumus. (4)

4. Padomā par zīmi, kas būtu vajadzīga tavās mājās, klasē vai skolā. Kāds būtu tās mērķis? Uzzīmē zīmi, iekļaujot tajā iepriekš veiktos novērojumus par zīmju pazīmēm. Zīmējumam pievieno paskaidrojumus. (2)

Simboli mūsu un citu cilvēku dzīvēs

Simbols ir zīme, kurai ir dziļāka nozīme – dažreiz to nevar uzreiz saprast. Kultūra, reliģija un valsts, kurā dzīvojam, palīdz labāk saprast simbolu nozīmi.

lapa 1–3

Kas ir zīmes un simboli? Virtakas raksti un zīmes mums apkārt

© Latvijas Nacionālā bibliotēka

5. Apskati attēlā redzamos simbolus. Vai saproti to nozīmi? (2)

6. Domā par savu dzīvi un interesēm – kādus simbolus saproti tu?

Vai arī krāsa var būt simbols? Uzzīmē un paskaidro divus dažādus simbolus. (4)

Zīmes un simboli Virtakas rakstos

Vidzemē, Braslas upes krastā, 1986. gadā tika atklāts Virtakas iezis – smilšakmens klints, kurā iegrebtī aptuveni 400 raksti. Tiek uzskatīts, ka šie raksti saglabājušies no viduslaikiem un ir aptuveni 400 līdz 500 gadus veci.

7. Divreiz palielināta Virtakas rakstu kopija ir redzama Latvijas Nacionālās bibliotēkas Virtakas klasē. Kā tev šķiet, kādēļ šie raksti tika iegravēti klintī?

Kāda ir tava teorija par to nozīmi? (2)

Teorijas pat to, kas šie ir par rakstiem un kādēļ tie iegravēti Virtakas iezī, arī zinātniekiem bijušas dažādas. Ir izdevies atrast pierādījumus, ka klintī iegravētie raksti varētu būt lībiešu īpašuma zīmes. Ar tām senāk apzīmēja cilvēkiem piederošo īpašumu. Uzskata, ka zīmes paaudžu paaudzēs esot kārtotas stabiņos no lejas uz augšu, veidojot veselu dzimtu īpašuma zīmes. Vai vari šādus stabiņus ieraudzīt Virtakas rakstos?

8. Starp daudzajām Virtakas rakstos redzamajām zīmēm ir atrodami arī dažāda veida krusti. Krusts ir ļoti populārs dažādās kultūrās. Tas var būt gan zīme, gan simbols. Ja krusts norāda uz rīcību vai darbību, tad tā ir zīme. Ja tā nozīme ir saistīta ar kādas kultūras uzskatiem vai reliģiju, tad tas ir simbols. Kādas krusta nozīmes zini tu? Domā par dažādām savas dzīves sfērām, kurās saskāries ar krustu vai tam līdzīgu zīmi. (2)

Zinātnieki uzskata, ka Virtakas iezī iegrebtie krusti lībiešiem kalpoja kā aizsardzības zīmes. Pavērojot Virtakas rakstu kopiju, pamanīsi, ka krusti nav kārtoti stabiņos kā īpašuma zīmes,

bet iegrebtie dažādās vietās. Tiek uzskatīts, ka grūtos dzīves brīžos cilvēki greba krustus pie savas dzimtas zīmes, vēlot ģimenes locekļiem aizsardzību.

9. Atgriezies vēlreiz pie dažādajām krusta nozīmēm. Kā tev šķiet, kuros gadījumos krusts ir zīme, bet kuros simbols? Pamato savu viedokli, balstoties uz sākumā atrodamo informāciju par zīmēm un simboliem. (4)

10. Saviem vārdiem paskaidro, kā atšķiras ZĪME un SIMBOLS. (4)